

Kristiansand kommune
Postboks 417 Lund
4604 KRISTIANSAND S

Deres ref.
201513219

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2017/6638

Dato
10.10.2017

Innsigelse og høringsuttalelse til kommunedelplan for havneområde nord - Kongsgård/Vige

Vi viser til oversendelse datert 26.06.2017 fra Kristiansand kommune med vedtak om å legge forslag til kommunedelplan for havneområde nord, Kongsgård-Vige ut til offentlig ettersyn.

Fylkesmannen mener forslaget ikke er i tråd med nasjonale føringer for barn og unges interesser i planleggingen og fremmer med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, innsigelse til følgende forhold i planen: størrelse og utforming av kommunedelplanens o_SHA_3. Avgrensningen til o_SHA_3 må utformes slik at Ringknuden med forbindelse til Ringåsen bevares som nærturterreng og som leke- og rekreasjonsområde for barn og unge.

Bakgrunn

Formålet med planen er å sikre langsiktig arealbehov for utvikling av en fremtidsrettet havn som ivaretar behovene til regionens næringsliv og nasjonale funksjoner, herunder overta funksjonen som containerhavn for Kristiansand fra Lagmannsholmen.

Området er tidligere regulert i reguleringsplan for Kongsgård-Vige fra 2005. Kommuneplanen fra 2011 har lagt til grunn arealdisponeringen i reguleringsplanen fra 2005.

Vi viser for øvrig til Fylkesmannens uttalelse i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeidet, av 29.04.2016.

Fylkesmannen har lagt følgende nasjonale føringer til grunn i vår vurdering av planforslaget:

Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen:

Punkt 5 bokstav d: "Ved omdisponering av arealer som i planer er avsatt til fellesareal eller friområde som er i bruk eller er egnet for lek, skal det skaffes fullverdig erstatning. Erstatning skal også skaffes ved utbygging eller omdisponering av uregulert areal som barn bruker som lekeareal, eller dersom omdisponering av areal egnet for lek fører til at de hensyn som er nevnt i punkt b ovenfor, for å møte dagens eller framtidens behov ikke blir oppfylt."

Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv 2014-2020:

«Områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at naturgrunnlaget blir tatt vare på. Alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen ellers. Planlegging i kommuner, fylker og regioner skal medvirke til å fremme et aktivt friluftsliv og skape helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlige nærmiljø.»

Meld. St. 18 (2015-2016) Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet:

"Friluftsliv i nærmiljøet har stor betydning for å sikre jevnlig deltagelse i friluftsliv blant barn og voksne i alle sosiale lag av befolkningen. Regjeringen mener alle bør ha tilgang til grøntområder for opphold og ferdsel i nærheten av sin bolig."

Meld. St. 19 (2014-2015) Folkehelsemeldingen - mestring og muligheter - nasjonale mål for folkehelse:

"Vi skal skape et samfunn som skal fremme helse i hele befolkningen. Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel og reduserte sosiale helseforskjeller. Barn er spesielt utsatt for helserisiko i belastede boligområder hvor det er støy og mangel på grønt- og friluftsområder."

Nasjonal havnestrategi av 2015

Utvikling av intermodale knutepunkt er et sentralt virkemiddel for å styrke sjøtransportens konkurransevne. Derfor skal stamnetthavnregimet forbedres og forsterkes. Kommuner med stamnetthavn som legger frem planer for havneutvikling og havneprioritering vil bli vurdert i forbindelse med rullering av Nasjonal transportplan. Målet er å stimulere til proaktive havner og havneiere, og prioritere statlige infrastrukturmidler der det er lokalt engasjement. Havnesamarbeid kan bidra til sjøtransportens konkurransevne styrkes gjennom transportkvalitet og/eller redusert pris. Det er derfor ønskelig at det utvikles rasjonelle samarbeidsløsninger mellom havner som kan legge grunnlag for helhetlige og konkurransedyktige transport- og logistikkonsepter i en større regional, nasjonal og internasjonal sammenheng. Staten ønsker å stimulere til dette gjennom tilskuddsordningen for havnesamarbeid.

Vurdering

Barn og unge - friluftsliv

Fylkesmannen skrev i innspill til oppstart av planarbeidet at en omdisponering av Ringknuden og Ringåsen vil kunne være i konflikt med nasjonale mål knyttet til folkehelse og nærfriluftsliv. Ringåsen-Ringknuden er angitt som et svært viktig friluftslivsområde – nærturterreng – i kommunens temautredning for friluftsliv, og får høyeste score på bl.a. opplevelsesverdi og egnethet etter Miljødirektoratets metodikk for kartlegging av friluftslivsområder. Fylkesmannen finner det viktig å peke på at Miljødirektoratets veileder for kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder presiserer at friluftslivsområder ofte vil kunne passe inn i mer enn én kategori. Et definert nærturterreng kan fungere som leke- og rekreasjonsområde og omvendt. Det fremkommer videre av utredning av barn og unges bruk av disse arealene, at Ringåsen og Ringknuden er mye brukt som lekeareal og friområde av barn og unge på fritiden.

I kommunens vedtak om å legge planen ut til offentlig ettersyn har Formannskapet i Kristiansand kommune bedt spesielt om tilbakemelding vedrørende erstatningsareal for barn og unge. Planforslaget legger etter Fylkesmannens vurdering ikke til rette for fullverdige erstatningsarealer for de omdisponerte arealene på Ringåsen og Ringknuden.

Om lag halvparten av arealet til friluftslivsområdene på Ringåsen og Ringknuden er i planforslaget omdisponert til havneformål. Kommunen ønsker å løse kravet til erstatningsareal for barn og unge ved å tilrettelegge i eksisterende friområder, blant annet rundt Fylkesmuseet, i Marvika, Gleodden og på Romleåsen. Områdene som er tenkt som erstatningsarealer er allerede i bruk som friområder. Planforslaget viderefører utbygging rundt Romleåsen og rundt Marvika/Gleodden med næringsvirksomhet/kontorer fra kommuneplanens arealdel. Dette vil kunne forringe kvaliteten og redusere arealomfanget til de eksisterende grøntområdene som er foreslått opparbeidet som erstatningsarealer for Ringåsen-Ringknuden.

Det er vår vurdering at det ikke er mulig å skape tilsvarende kvaliteter ved å tilrettelegge disse friområdene, som de kvalitetene man mister ved omdisponering av Ringåsen/Ringknuden. Det er nettopp fraværet av tilrettelegging og inngrep i kombinasjon med nærhet til tiliggende boligområder som gjør Ringåsen/Ringknuden attraktive som turmål og hundremeterskog. Kommunen skriver selv i temautredning for friluftsliv at opplevelsen av å være på toppen av Ringknuden er vanskelig å erstatte. Fylkesmannen vurderer derfor at økt tilrettelegging av eksisterende friområder ikke er fullverdig erstatning.

I tillegg til det direkte tapet av grøntarealer vil planlagte omdisponering kunne redusere kvaliteten og verdien for gjenværende grøntarealer på Ringåsen. Ringåsen er mye brukt av nærliggende barnehager og skoler og av behandlingstilbudene.

Kristiansand kommune har i vedtak av områderegulering for Marvikssletta lagt opp til en vesentlig befolkningsøkning i dette området, med om lag 1500 boliger fullt realisert. Ringåsen-Ringknuden er nærturterreng for de som vil bosette seg her. Nærhet til sammenhengende grøntområder og nærturterreng var en forutsetning for at Fylkesmannen aksepterte en høy utnyttelse med lite grøntareal i områderegulering for Marvikssletta.

Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv 2014-2020 har satt som nasjonalt mål at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og naturen ellers, samt at områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at naturgrunnlaget blir tatt vare på. Strategien legger også stor vekt på å tilrettelegge for utøvelse av friluftsliv i nærmiljøet. Økt tilrettelegging av eksisterende friområder vil kunne kompensere noe for omdisponering av Ringknuden og deler av Ringåsen. Men erstatningsarealer med de samme kvalitetene er det etter vår vurdering ikke mulig å finne i nærheten for brukerne av disse områdene.

Planforslaget omdisponerer svært viktige friluftslivsområder som er dokumentert i bruk som nærturterreng for en voksende befolkning. De samme arealene er dokumentert i bruk av barn og unge på fritiden. Planforslaget legger ikke til rette for fullverdige erstatningsarealer, jf. RPR for å styrke barn og unges interesser i planleggingen punkt 5 bokstav d. Fylkesmannen fremmer derfor innsigelse til størrelse og utforming av kommunedelplanens o_SHA_3.

Avgrensningen til o_SHA_3 må utformes slik at Ringknuden med forbindelse til Ringåsen bevares som nærturterreng og leke- og rekreasjonsområde for barn og unge.

Støy

Det er foretatt en grundig kartlegging av støy i planarbeidet. Fylkesmannen ser at det er utfordrende å lage et utfyllende bilde av hvordan de faktiske støyforholdene blir med tanke på totalbelastningen for beboere på Lund, spesielt med tanke på økt trafikk ved realisering av områderegulering for Marviksletta.

I følge beregningene som er gjort er det spesielt kolonihagene på Lund, Sørlandet sykehus – Avdeling for rus- og avhengighetsbehandling (ARA) og deler av Sømlandet som vil bli liggende i gul støysone. Det er større områder som ligger i mørkegrønn sone som vil ha noe støy fra havnevirksomheten.

Det er utarbeidet en helsekonsekvensutredning hvor blant annet støy er omtalt. Det fremkommer av denne at støyen vil ha negativ konsekvens for folkehelsen og at tiltak bør innlemmes i planen. Fylkesmannen vurderer at helsekonsekvensutredningen er mangelfull i sin beskrivelse av helsekonsekvenser knyttet til støy. Det bør etter vår vurdering fremkomme av utredningen hvor mange mennesker som bor i influensområdet og hva slags plager disse kan få. Dette gjelder spesielt for behandlingsinstitusjonen ARA og deler av Sømlandet. Helsekonsekvenser av støy kan være krevende å vurdere, da det er subjektivt hvordan man opplever støy og hvilke plager dette kan gi. Samtidig mener Fylkesmannen at det er mulig å gjøre kvalifiserte faglige vurderinger av forventet omfang og konsekvenser i aktuelle influensområde med utgangspunkt i dokumenterte helseplager og prosentvis andel av befolkningen som er plaget med søvnproblemer og lettere psykiske plager på grunn av støy.

I følge folkehelseloven og forskrift om miljørettet helsevern er det tiltakshaver som må sørge for at avbøtende tiltak blir gjort. I «Veileder til retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2016)» blir det spesielt vist til at disse lovene/forskriftene må sees i sammenheng med andre forskrifter som omhandler støy. Vi ønsker i den forbindelse å gjøre oppmerksom på at det i forurensningsforskriften §§ 5-4 – 5-10 er gitt bestemmelser som regulerer innendørs ekvivalent støynivå også for havner og terminaler. Anleggseier skal etter denne forskriften gjennomføre innendørs støykartlegging hvert femte år og eventuelt foreta tiltak for å begrense støy ved behov. Fylkesmannen er forurensningsmyndighet etter dette kapittelet og skal ha tilsendt kartleggingsrapport hvert femte år.

Fylkesmannen er positiv til at det legges inn skjerpede krav om skjerming på fridager.

Forurensning

Fylkesmannen vil gi kommunen ros for en grundig oppsummering av forurensning og miljøkonsekvenser for Topdalsfjorden.

Kommunedelplanen legger opp til at detaljerte tiltak for å unngå utlekking av forurensete masser skal håndteres i kommunens egne tiltaksplaner for områder med forurenset grunn og gjennom tillatelser etter forurensningsloven for tiltak i sjø. I planprogrammet er det angitt at kommunedelplanens påvirkning av Topdalsfjorden skal vurderes etter vannforskriften § 12. Vi

anbefaler at det gjøres en konkret vurdering etter denne forskriften før 2. gangs behandling av planforslaget.

Intermodalitet

Det er i delutredning for kostnadsestimering av havnespor til ny nordre havn estimert at en jernbanetilknytning vil koste mellom 1,7 og 2,1 milliarder NOK, avhengig av hvilken trasé man ønsker å gå videre med. Denne utredningen presenterer også to ulike løsninger for jernbaneterminal i havneområdet. Foruten å ta hensyn til fremtidig jernbanespor er det ikke tatt inn bestemmelser om å avsette areal til jernbaneterminal. På bakgrunn av de sterke føringene for intermodale havner i Nasjonal havnestrategi gir vi faglig råd om å legge til i bestemmelsenes punkt 1.2 - forhold som skal avklares og belyses i detaljreguleringsplan - at detaljreguleringsplaner skal avklare arealbehov for jernbaneterminal innenfor planområdet.

Funksjonsfordeling med andre havner

Fylkesmannen slutter seg til tilråding fra Vest-Agder fylkeskommunes SAM-utvalg om å følge opp Regionplan Agder 2020 på dette punktet.

Med hilsen

Stein A. Ytterdahl

Tom Egerhei
ass. fylkesmann

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.
Saksbehandler: Bjørn Loland, tlf: 38 17 62 23